

Adresseliste

Trondheim, 27.11.2015

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2015/6632

Saksbehandler:
Helle Annfelt Høverstad

Endelig avgjørelse i klagesak - klage på tillatelse til utsetting av japanlerk i Sirdal kommune, Vest-Agder

Miljødirektoratet har etter behandling av klagen kommet til at Fylkesmannen i Vest-Agder sitt vedtak av 21.1.15 stadfestes. Klagen tas ikke til følge. Det anses ikke å foreligge risiko for uheldige følger for naturmangfoldet som følge av utsettingen.

Miljødirektoratet viser til oversendelse fra Fylkesmannen i Vest-Agder datert 1.7.2015 om klage på tillatelse til utsetting av japanlerk (*Larix kaempferi*) i Sirdal kommune.

Sakens bakgrunn

Kolbein Fintland søkte 5.12.14 om tillatelse til utsetting av 900 trær av arten japanlerk (*Larix kaempferi*) til skogproduksjon på 4 daa på eiendommen gbnr. 36/4 i Sirdal kommune i Vest-Agder fylke, på en hogstflate der det tidligere har stått furu.

Fylkesmannen fattet 21.1.15 vedtak om tillatelse til utsetting i henhold til søknaden. Det ble satt vilkår for tillatelsen for å hindre uheldige følger av tiltaket. Fylkesmannen begrunner tillatelsen med at tiltaket ikke vil være i strid med forskriftens formål eller medføre alvorlige eller irreversibel skade på naturmangfoldet, fordi området bærer preg av aktiv skogbruksdrift og japansk lerk iht. Artsdatabankens faktaark har lav risiko for spredning.

SABIMA, WWF og Naturvernforbundet (heretter også «klager») påklaget vedtaket 19.2.15, etter avtale om utsatt klagefrist. Etter forberedende klagebehandling opprettholdt Fylkesmannen i Vest-Agder sitt vedtak. Saken ble oversendt Miljødirektoratet 1.7.15 for endelig klagebehandling.

Klagerett og klagefrist

Klagen er fremsatt av SABIMA, WWF og Naturvernforbundet, som har rettslig klageinteresse i saken, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven, fvl) § 28. Klagen ble mottatt iht. utsatt klagefrist fastsatt av Fylkesmannen.

Direktoratet kan etter fvl. § 34 prøve alle sider av saken, herunder ta hensyn til nye

omstendigheter. Direktoratet kan selv treffe vedtak i saken, eller oppheve Fylkesmannens vedtak og sende saken tilbake til Fylkesmannen til helt eller delvis ny behandling.

Rettslig grunnlag

Klagen behandles i henhold til forskrift 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, jf. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven, nml.) kap IV, samt nml. § 8 til 12, jf. § 7 og forvaltningsloven.

Anførsler i klagen

Klager anfører at japanlerk fra den omsøkte utsettingen vil kunne spre seg til naturreservatet Øykjeheia og naturtypelokaliteten Hoggfjell, og at kategoriseringen av japanlerk på Svartelista kan reflektere mangelfullt kunnskapsgrunnlag. Det anføres at arten kan ha ukjente likheter med europeisk lerk, som er oppført med svært høy risiko for spredning. Klager mener det ikke er noe til hinder for å fortsette med furu på teigen, og at utsettingen dermed vil være å regne som et eksperiment som setter naturmangfoldet blant annet i naturreservatet i fare, uten at fordelene for søker kan sies å være nevneverdige. Videre mener klager det er en feil ved saksbehandlingen at innvirkning på naturreservatet ikke er vurdert eller synliggjort.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen mener gjeldende kunnskapsgrunnlag tilsier at japansk lerk har lav spredningsrisiko, høy spredning opp til 40 meter radius og ingen spredning over 80 meter radius, samt at man må legge til grunn Artsdatabankens risikoplassering av japansk lerk og ikke kan hevde at arten har samme spredningsrisiko som europalerk. Fylkesmannen fremhever også at det er negative erfaringer med bruk av stedeagne treslag på stedet.

Fylkesmannen vedgår at begrunnelsen for vedtaket burde vært bedre synliggjort, men mener dette ikke har hatt betydning for utfallet i saken.

Miljødirektoratets vurdering

Utsetting av utenlandske treslag reguleres i forskrift 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål. Formålet med forskriften er å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet, jf. § 1. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til utsetting, skal eventuelle uheldige følger for naturmangfoldet vektlegges, herunder særlig uheldige følger for biologisk mangfold, jf. forskriften § 7 første ledd. Prinsippene i nml. § 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer for vurderingen, jf. § 7.

Beslutningen skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger, jf. nml. § 8. Direktoratet har i saken basert vurderingene på informasjon som fremkommer av søknad og klage, Fylkesmannens vedtak, forberedende klagebehandling, og annen relevant kunnskap og litteratur.

Japanlerk er vurdert av Artsdatabanken, men det er ellers lite erfaring med arten i Norge. Utsettingsstedet og omkringliggende områder er beskrevet i Naturbase og av

Fylkesmannen, og det anses å være tilstrekkelig kunnskap om naturmangfold som kan bli berørt av tiltaket. Ytterligere kartlegging vurderes ikke som nødvendig. Direktoratet vurderer at det foreligger tilstrekkelig vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap i denne saken til å fatte vedtak, jf. nml. § 8.

Om den omsøkte utsettingen kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet beror på en helhetsvurdering, av blant annet treslagets økologiske egenskaper og dets påvirkning på naturmangfoldet i det aktuelle området.

Japanlerk (*Larix kaempferi*) er i Artsdatabankens risikovurdering i 2012 kategorisert til lav risiko (LO). Japanlerk (*Larix kaempferi*) er et bartre i lerkeslekta innenfor furufamilien (Pinaceae). Det er et ganske bredt bartre som kan bli 45 meter høyt. Naturlig utbredelse er i sentrale deler av Japan. Japansk lerk krever ikke spesielt næringsrikt jordsmonn, men vokser bare der det er ganske høy luftfuktighet og fuktig jord. Arten er iht. Artsdatabankens faktaark lyskrevende og slipper mye lys ned til feltsjiktet. Den er resistent mot lercekreft (Børset 1985), og vokser opp til tregrensen.

Det søkes om planting på hogstflate i tidligere furuskog. Det er ikke registrert naturtyper som er spesielt viktige for biologisk mangfold på arealene som er omsøkt tilplantet. Området er imidlertid registrert som leveområde for hvitryggspett og tilgrensende til leveområde for gråspett, arter av særlig stor forvaltningsinteresse.

Da området som søkes tilplantet er en hogstflate hvor det tidligere har stått furuskog, og kun utgjør en svært liten del av det registrerte leveområdet for hvitryggspetten, anser direktoratet at eventuell tilplanting med japanlerk iht. søknaden ikke vil ha betydning for spettene.

Det har ikke fremkommet opplysninger som tilsier at det finnes andre arter eller naturtyper som bør ivaretas på utsettingsstedet. Ut fra foreliggende opplysninger anser Miljødirektoratet at utplanting av japanlerk ikke vil medføre uheldige følger for biologisk mangfold på selve utsettingsstedet.

Utplantingens spredningsrisiko inngår i vurderingen av om utplantingen vil medføre uheldige følger for naturmangfoldet. I dette henseende er det omsøkte treslagets sprednings- og skadepotensiale viktig.

Feltstudier har vist at japanlerk har høy spredningsintensitet og stor spredningsavstand, opp til 80 meter. Arten viser imidlertid lav evne til å konkurrere i bestand med andre treslag p.g.a. høye lyskrav (DN-utredning 8-2012 jf. Nygaard m.fl. 1999).

Artsdatabanken legger også til grunn at japanlerk har begrenset spredning. Den har lokalt spredt seg på åpne arealer i nærheten av eksisterende bestand, men etablerer seg i liten grad i sluttet skog. Det er usikkert hvor mye av etableringen som bidrar til rekruttering av voksne trær, da japanlerk er utsatt for viltskader og snøbrekk (Artsdatabankens faktaark). For vurderingen av skadepotensialet er det også relevant at arten som nevnt slipper mye lys ned til feltsjiktet.

DN-utredning 8-2012 beregner at bartrær kan spre seg flere kilometer ved gode vindforhold. I motsetning til for eksempel sitkagran, har direktoratet imidlertid ikke kjennskap til observasjoner i felt av at japanlerk har spredt seg over så store avstander.

I denne saken er nærmeste registrerte naturverdi 1300 meter unna utsettingsstedet. Naturreservatet Øykjeheia og naturtypelokaliteten Hoggfjell ligger hhv. 1300 og 2400 meter sør for utsettingsstedet. Naturreservatet inneholder store partier med gammel barskog og gamle boreale lauvskoger, bestående av både grov osp, bjørk, rogn og selje, og i sør en gammel høstingsskog med blant annet et hundretalls gamle, hule eiker. Naturtypelokaliteten Hoggfjell (A-verdi) er en stor, rik edelløvskog av velutviklet utforming. I tillegg er det stor lind i lokaliteten.

Etablering av japanlerk i disse områdene vil etter direktoratets mening være uheldig.

Direktoratet mener imidlertid, basert på eksisterende kunnskapsgrunnlag, at det er lite sannsynlig at japanlerk fra det omsøkte utsettingsstedet vil kunne spre seg til eller etablere seg i disse områdene, både på grunn av artens høye lyskrav og på grunn av den ovenfor nevnte kunnskap om og erfaring med spredningsavstand.

Vurderingen av om utsettingen kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet skal omfatte vurderinger av den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for, jf. nml. § 10.

Området rundt utsettingsstedet er ifølge Fylkesmannen preget av aktiv skogbruksdrift, og med nærhet til vei. Direktoratet anser det som lite sannsynlig at japanlerk skal kunne etablere seg på uønskede arealer i områder med aktiv skogbruksdrift. Eventuell spredning til slike områder etter hogst vil kunne oppdages og fjernes. Da utsettingen skal skje på en tidligere hogstflate og direktoratet ikke finner det sannsynlig at utsettingen vil etablere seg utenfor utsettingsstedet, mener direktoratet den omsøkte utsettingen ikke vil øke den samlede belastningen på økosystemet iht. nml. § 10.

Konklusjon

Samlet sett mener direktoratet det ikke foreligger risiko for uheldige følger for naturmangfoldet som følge av utsettingen. Det legges vekt på at nærliggende områder preges av skogsdrift, og at eventuell spredning dit vil kunne avhjelpes med jevnlig kontroll og fjerning av spredte individer. Det legges til grunn at det basert på eksisterende kunnskapsgrunnlag ikke er sannsynlig at japanlerk fra utsettingsstedet vil spre seg til de nærmeste registrerte naturverdier.

Det er lite erfaring med japanlerk i Norge. Basert på eksisterende kunnskapsgrunnlag, er det imidlertid ikke rimelig å anta at den omsøkte utsettingen i dette tilfellet vil kunne føre til uheldige følger for naturmangfoldet, til tross for eventuell kunnskapsmangel. Førre var-prinsippet i nml. § 9 tillegges derfor lite vekt.

Direktoratet bemerker at det er viktig at begrunnelsen for vedtak om utsetting av utenlandske treslag fremgår tydelig av vedtakene, jf. fvl. § 25. Eventuell saksbehandlingsfeil i denne saken anses rettet opp i klagesaksbehandlingen.

På denne bakgrunn mener direktoratet den omsøkte utsettingen kan tillates.

Vedtak

Klage på vedtak om tillatelse til utplanting tas ikke til følge. Fylkesmannens vedtak om å tillate utsetting av japanlerk stadfestes, iht. areal, treslag, antall og varighet som angitt i tillatelsen, og med følgende vilkår:

- Det skal gjennomføres kontroll i en radius på minimum 100 meter fra utsettingsstedet minst hvert 4. år, med tanke på evt. spredning av japanlerk.
- Evt. spredte individer av japanlerk skal fjernes på søkers bekostning og ansvar
- Trærne skal hogges senest ved biologisk hogstmoden alder

Det forutsettes at søker gjør seg kjent med og overholder pliktene som følger direkte av *Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogproduksjon*, herunder krav til internkontroll, aktsomhet og forbud mot livsløpstrær.

Direktoratets vedtak er endelig og kan ikke påklages videre i forvaltningen, jf. fvl. § 28.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Gunn Paulsen
seksjonsleder

Adresseliste:

Naturvernforbundet	Mariboes gate 8	0183	OSLO
WWF Norge	Postboks 6784 St. Olavs Plass	0130	OSLO
Samarbeidsrådet for biologisk mangfold	Postboks 6784 St. Olavs plass	0130	OSLO
Kolbein Fintland	Pastellvegen 18	4344	BRYNE

Kopi til:

Fylkesmannen i Aust-Agder	Postboks 788 Stoa	4809	Arendal
Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	Drammen
Fylkesmannen i Finnmark / Finnmárkkku Fylkkamánni	Statens hus	9815	Vadsø
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	Hamar
Fylkesmannen i Hordaland	Postboks 7310	5020	Bergen
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	Molde
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	Bodø
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag / Noerhte-Trööndelagen fylhkenálma	Postboks 2600	7734	Steinkjer
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	Lillehammer
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59 Sentrum	4001	Stavanger
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Njøsavegen 2	6863	Leikanger
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710 Sluppen	7468	Trondheim
Fylkesmannen i Telemark	Postboks 2603	3702	SKIEN
Fylkesmannen i Troms / Romssa Fylkkamánni	Postboks 6105	9291	Tromsø
Fylkesmannen i Vestfold	Postboks 2076	3103	Tønsberg
Fylkesmannen i Østfold	Postboks 325	1502	Moss
Sirdal kommune	Tonstad	4440	TONSTAD
Kai-Ove Kvinlaug	Hægeland Store	4580	LYNGDAL